

Dr. Kuti Rajmund: Extrém hőség hatásai elleni védekezés önkormányzati feladatai

A globális felmelegedés okozta klímaváltozás miatt hazánkban is gyakorivá váltak a szélsőséges időjárási jelenségek, különösen megviseli a lakosságot nyaranta több hétig is eltartó kánikula. Magyarországon a katasztrófák elleni védekezés szigorú jogszabályi keretek között történik, az önkormányzatok feladatai is rögzítésre kerültek [1]. A feladatok gyakorlati megvalósításához, a hőség kezelésével kapcsolatos önkormányzati intézkedések kidolgozásához kívánok hasznos segítséget nyújtani az alábbiakban.

Hosszan tartó hőségre történő felkészülés lépései, kiemelt szempontok

Az Európai Bizottság Zöld Könyve sok más tényező mellett felhívja a figyelmet a hőség egészségkárosító hatásaira, ezért a lakosság védelme érdekében rendkívül fontos intézkedési programot kidolgozni hőségriadó esetére [2].

Hazánk lakossága nagyszámú kiemelten veszélyeztetett (sérülékeny) csoportot is tartalmaz, akik a hőhullámok idején is huzamosabb ideig vagy állandó jelleggel a szabadban tartózkodnak. Nagyobb városainkban a nyári szezon alatt sok sportesemény kerül megrendezésre. Figyelemmel kell lenni a kánikula idején megrendezett kültéri sportesemények és egyéb programok egészségügyileg kockázatmentes lebonyolítására, valamint a szabadban dolgozók egészségvédelmére, folyadékpótlására, árnyékban történő pihentetésére, munkaruházatára.

A környezet, valamint a környezet-egészségügy szempontjából prioritást kapnak azok a közüzemi, lakossági szolgáltatások, amelyek nem csak a környezet minőségét, hanem a lakosság életfeltételeit is kedvezően vagy kedvezőtlenül befolyásolják hőség idején.

Kiemelten védendők az ivóvízbázisok a stratégiai ivóvíztározókkal és vezetékhálózattal együtt, amelyeket üzemeltető társaságok biztosítják a jó minőségű ivóvizet a lakosság számára. Hőség idején az áramszolgáltatás kimaradása esetében átlagban 2-3 órányi üzemszünettel minden fogyasztó ellátását biztosítani tudják. Hosszantartó hőség esetén megnőhet az energia igény, ami esetlegesen korlátozások bevezetését is eredményezheti.

Mivel hazánk tranzit ország, ezért hőség idején, a közlekedési ágazatokat érintő veszélyek sem hagyhatók figyelmen kívül. A vasút területén kialakuló kisebb üzemzavar is komoly fennakadásokat eredményezhet. A nagy hőségben deformálódhatnak a vasúti sínek,

rongálódhatnak a felső vezetékek és a tartó oszlopok. A vasúti közlekedés ideiglenes beszüntetése alatt a vonaton utazókat a pályaudvarokon kell fogadni, míg számukra a továbbutazás nem biztosított. Ez idő alatt folyamatos ellátásukról gondoskodni kell.

Több települést érintenek az autópályák és főközlekedési útvonalak is. A tartósan magas napi átlaghőmérséklet esetén megnőhet a balesetek száma az érintett útszakaszokon is. A balesetek következtében kialakuló gépkocsisorban ülők folyadékkal történő ellátásáról is gondoskodni kell. A tömegközlekedést biztosító társaságok járatai a tartósan magas napi átlaghőmérséklet idején is folyamatosan járnak. Az újabb járműveket felszerelték klímaberendezéssel, melyeket üzemeltetni kell, a régebbi típusokon folyamatos szellőztetéssel és ventilátorok üzemeltetésével biztosítják a járatokon utazók hőség elleni védelmét.

A kommunális hulladék elszállítását a tartósan magas napi átlaghőmérséklet esetén a fertőzések elkerülése végett sűrűbben kell végezni.

Lakosság tájékoztatása

A hőség legtöbb esetben előre jelezhető ezért a lakosságot, az egészség megőrzésének érdekében tájékoztatni kell a megelőző óvintézkedésekről. Amennyiben az önkormányzatok közleményt adnak ki, figyelni kell a következőkre:

A kommunikáció történhet írott és személyes beszéd formájában. Lehet sajtótájékoztató, közlemény, eligazítás, interaktív kommunikáció, melynek során fel kell hívni a figyelmet a hőség egészségkárosító hatásaira, folyadékpótlásra; az árnyékos helyen történő tartózkodásra, a lakóhely elhagyásának veszélyeire Tájékoztatni kell az állampolgárokat, hogyha elhagyják otthonukat, vigyenek magukkal ivóvizet. A közlekedés résztvevőit rendkívüli óvatosságra és körültekintésre kell felszólítani. A közölt információk minden esetben legyenek hitelesek, a feszültségkeltést kerülni kell.

A felkészülés és védekezés fontosabb lépései

Felkészülési fázis:

- Figyelemmel kell kísérni a Meteorológiai Szolgálat jelentéseit, az ÁNTSZ tájékoztatásait,
- Lakosság tájékoztatása,

- Számba kell venni a súlyos betegeket, veszélyeztetetteket,
- Elő kell készíteni az ivóvíztartalékokat,
- Készenlétbe kell helyezni az ivóvízszállító járműveket,
- Ahol rendelkeznek locsoló kocsikkal, azokat üzembe kell helyezni,
- Számba kell venni, az adott település tömegek befogadására alkalmas klimatizált létesítményeit.

Védekezési fázis:

- Kapcsolattartás az ÁNTSZ városi szervezetével és a katasztrófavédelmi szervekkel,
- A lakosság folyamatos tájékoztatása,
- A klimatizált létesítmények rendelkezésre bocsátása,
- Szükség szerint a befogadó helyek működtetése,
- Ivóvízosztás megszervezése a város forgalmasabb helyein,
- Biztosítani kell a főbb útvonalak és terek naponta többszöri locsolását,
- Logisztikai háttér megteremtése, folyamatos biztosítása, a technikai eszközök és az élőerő vonatkozásában.

Összegzés

Az extrém hőség káros hatásai nagy területeket és nagy embertömegeket érinthetnek. Fontos tehát a hosszan tartó kánikulára történő felkészülés, az önkormányzatok védelmi képességeinek maximális kihasználása.

Az emberi életek és az anyagi javak védelmét, a halaszthatatlanul szükséges helyreállító munkák végrehajtását, minden esetben kiemelt figyelemmel kell kísérni. A katasztrófák hatásai elleni védekezésben komoly szerepük van az önkormányzatoknak is. Kiemelt figyelemmel kell kísérni a szélsőséges időjárási jelenségek káros hatásai elleni védekezésre történő körültekintő felkészülést, mely elengedhetetlen a hatékony munkavégzéshez.

Felhasznált Irodalom

1. 2011. évi CXXXVIII. törvény, a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról.

2. Kuti Rajmund – Csepi László: A szélsőséges időjárási jelenségek okozta károk felszámolási lehetőségeinek elemzése, BM Pályázat Budapest, 2004